

EL MOVIMENT MIGRATORI DE BARCELONA EN TEMPS DE COVID-19

Primers apunts segons
el PADRÓ MUNICIPAL D'HABITANTS

Febrer de 2021

Oficina Municipal de Dades

Departament d'Estadística i Difusió de Dades

SUMARI

0	SÍNTESI DE RESULTATS.....	1
1	LA POBLACIÓ INSCRITA AL PADRÓ A BARCELONA	2
1.1	CONSIDERACIONS PRELIMINARS.....	2
1.2	EVOLUCIÓ RECENT.....	2
2	ELS FLUXOS MIGRATORIS DE BARCELONA DURANT LA COVID-19.....	5
2.1	EL PERFIL DELS MUNICIPIS DE DESTINACIÓ.....	5
2.1.1	Els municipis de destinació atípica.....	9
2.2	EL PERFIL DELS EMIGRANTS	12
2.2.1	Renda i barri de procedència.....	13

0 SÍNTESI DE RESULTATS

Aquest document ofereix una primera lectura dels moviments migratoris de Barcelona durant els mesos de pandèmia COVID-19. L'informe, que alerta de les dificultats de la lectura del padró a curt termini, se centra en els fluxos d'emigrants i immigrants, i, en particular, en la tipologia de municipis triats com a destinació i zones de procedència en el perfil de les persones que han deixat d'estar empadronades entre gener i setembre de 2020. Les dades indiquen:

- Que la ciutat ha trencat la tendència ascendent dels darrers anys i està perdent població.
- Que el component migratori ha virat de signe i que l'emigració és superior a la d'anys anteriors.
- Que l'emigració a Catalunya és diferent de la d'anys anteriors i que s'incrementa significativament la preferència cap a municipis amb poca població i fora de l'àrea metropolitana de Barcelona.
- Que aquesta emigració diferencial prové de zones amb un nivell de renda entre mitjà-alt i alt.

1 LA POBLACIÓ INSCRITA AL PADRÓ A BARCELONA

1.1 Consideracions preliminars

El padró municipal és un registre administratiu la gestió del qual correspon als ajuntaments. S'actualitza de manera permanent a partir dels moviments d'altres i baixes consignats, però no ofereix una visió fiable de l'evolució en temps real de la població perquè hi ha un seguit de moviments que s'incorporen amb retard i periodicitat irregular. Per això aquest informe incorpora les dades fins al setembre, el mes en què, a l'hora d'escriure aquest document –febrer 2021- els moviments padronals es poden donar pràcticament per consolidats.

A més d'aquestes irregularitats derivades de la pròpia naturalesa administrativa del padró, hi ha altres elements que distorsionen les lectures simples del padró, principalment els que deriven d'actualitzacions puntuals amb elevats contingents d'alguns moviments demogràfics, com per exemple és el cas de les baixes administratives de residents estrangers que no han renovat residència i que l'INE realitza per lots.

També cal tenir present que estar empadronat en un municipi, per algunes persones, no equival al lloc de residència. Una part de la població només formalitza el canvi padronal quan ho requereix per algun altre tràmit.

Particularment, 2020 és un any difícil per fer aquesta lectura atès que durant uns mesos els registres administratius van funcionar sota mínims. Per això, les primeres conclusions d'aquest informe són provisionals, i com s'ha dit, se centren en el període de canvis succeïts entre març i setembre de 2020. Caldrà esperar els propers mesos per constatar si aquests trets es consoliden.

1.2 Evolució recent

Atenent a aquestes consideracions, les primeres dades de la població resident a Barcelona a partir de l'explotació del padró se sintetitzen a la Taula 1, amb la població estimada al primer dia de cada més de 2020. Aquests mesos recullen l'impacte de la primera onada de COVID-19 a Barcelona i ja reflecteixen el gruix dels moviments demogràfics que van tenir lloc en aquells mesos.

Taula 1: Evolució de la Població a Barcelona (1 de gener-1 d'octubre 2020)

Data	Població
1/1/2020	1.666.772
1/2/2020	1.673.782
1/3/2020	1.659.580
1/4/2020	1.661.361
1/5/2020	1.658.392
1/6/2020	1.656.675
1/7/2020	1.655.830
1/8/2020	1.652.025
1/9/2020	1.652.479
1/10/2020	1.653.678

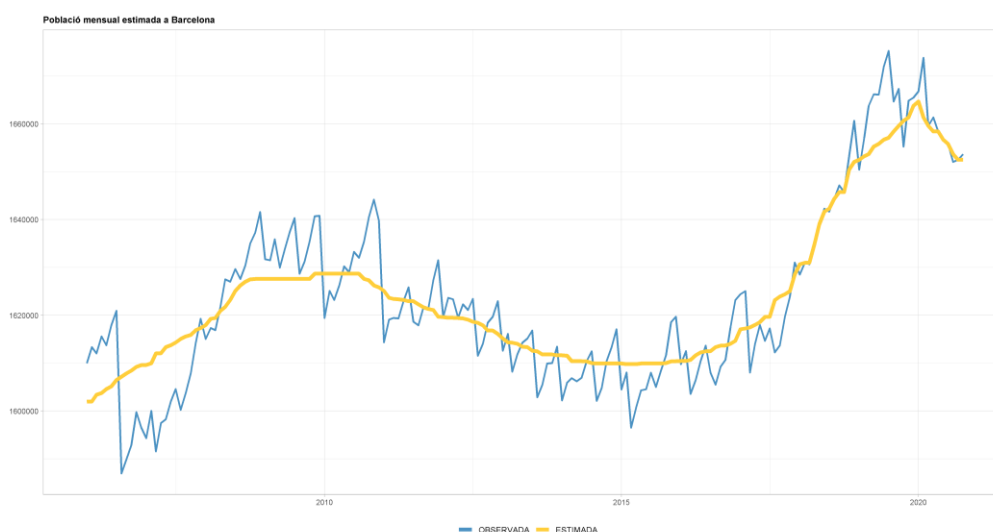
Font: Estimació pròpia a partir del Padró Municipal d'Habitants.

El Gràfic 1 presenta la **població empadronada i l'estimada** des de l'1 de gener de 2006. La població estimada (línia groga) es calcula amb una funció matemàtica que «suavitza» les «irregularitats» en el nombre de persones empadronades a causa de raons comentades en la gestió administrativa del padró. S'observa doncs com s'interromp la tendència alcista del darrer quinquenni i s'inicia una trajectòria descendent. De l'1 de gener a l'1 d'octubre es registra una davallada de 13.094 persones.

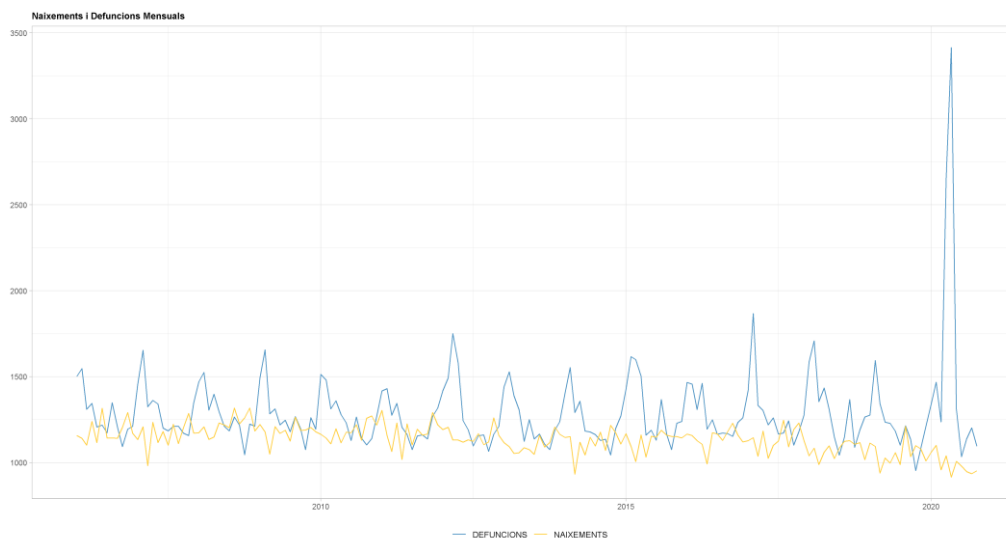
En les primers nou mesos de 2020, es capgira la tendència d'anys anterior i Barcelona perd població: el nombre de persones empadronades a Barcelona es redueix en poc més de 13.000 persones.

Gràfic 1: Evolució de la Població a Barcelona (gener 2006-setembre 2020)

Aquest saldo negatiu és resultant de les forces positives i negatives que aporten el moviment vegetatiu i el migratori. Pel que fa al **creixement vegetatiu**, la sobre-mortalitat és una de les cares més visibles dels efectes de la pandèmia –el pic blau del Gràfic 2- i serà analitzat en l'informe anual de la població de Barcelona que realitza habitualment el Departament d'Estadística i Difusió de Dades.

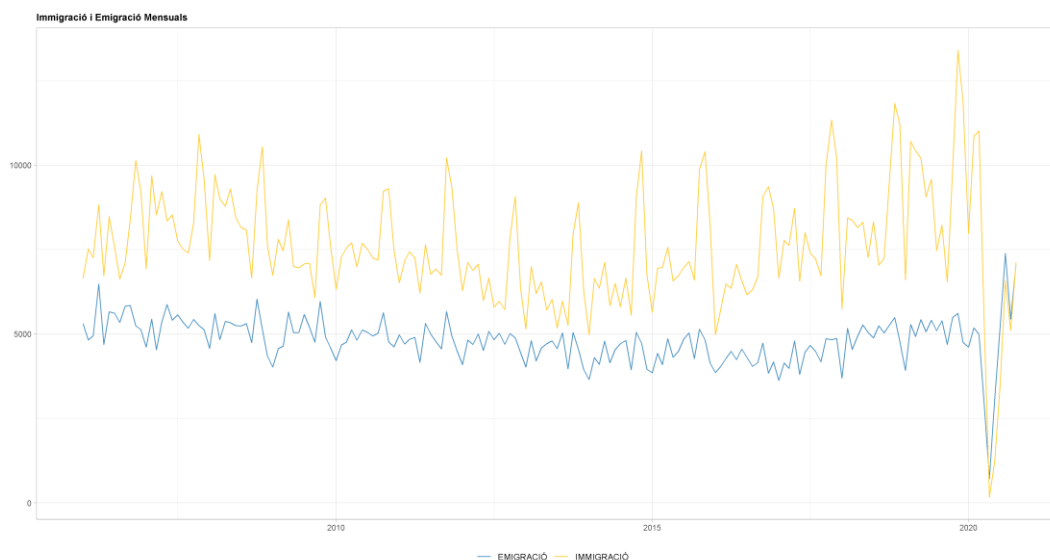
Gràfic 2: Evolució de la natalitat i la mortalitat a Barcelona (gener 2006-setembre 2020)

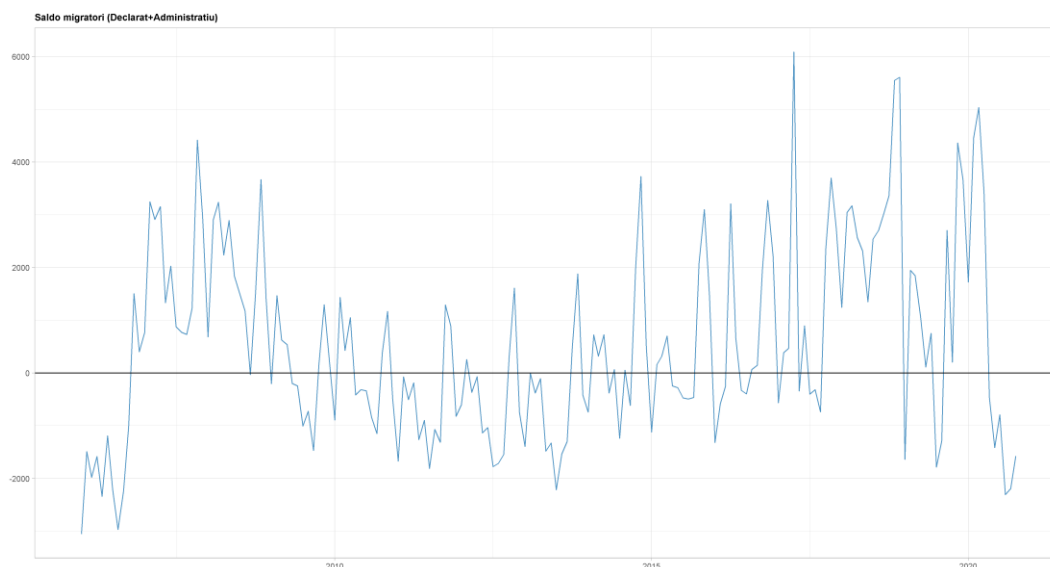

Quant al **moviment migratori**, el Gràfic 3 palesa el fort sotrac que va suposar el confinament, quan els registres pràcticament van deixar de funcionar. Quan es va tornar a operar amb una certa normalitat, l'acumulació de tràmits va desembocar en rebots a l'alça tant de l'emigració com de la immigració, amb la novetat que l'emigració (línia blava) va quedar per sobre de la immigració (línia groga). És a dir, el saldo migratori va passar a ser negatiu.

Gràfic 3: Evolució mensual de la immigració i la emigració a/de Barcelona (gener 2006-setembre 2020)

Gràfic 4: Evolució mensual del saldo migratori de Barcelona (gener 2006-setembre 2020)

2 ELS FLUXOS MIGRATORIS DE BARCELONA DURANT LA COVID-19

L'impacte de la pandèmia en el canvi de signe del moviment migratori suggereix un canvi qualitatiu amb els moviments detectats en els darrers anys, quan la immigració de l'exterior marcava la pauta de l'evolució de la població.

Des del juny –quan els registres van recuperar una certa normalitat un cop s'havia aixecat el confinament domiciliari i s'havien relaxat les restriccions de mobilitat-, l'emigració ha augmentat a Barcelona un 8,0% en comparació amb el mateix període de l'any anterior, mentre que la immigració ha davallat un 43,7%.

Taula 2: Moviment migratori, taxes de variació (%)

	Emigració	Immigració
jn-oc 2020/jn-oc 2019	8,0	-43,7

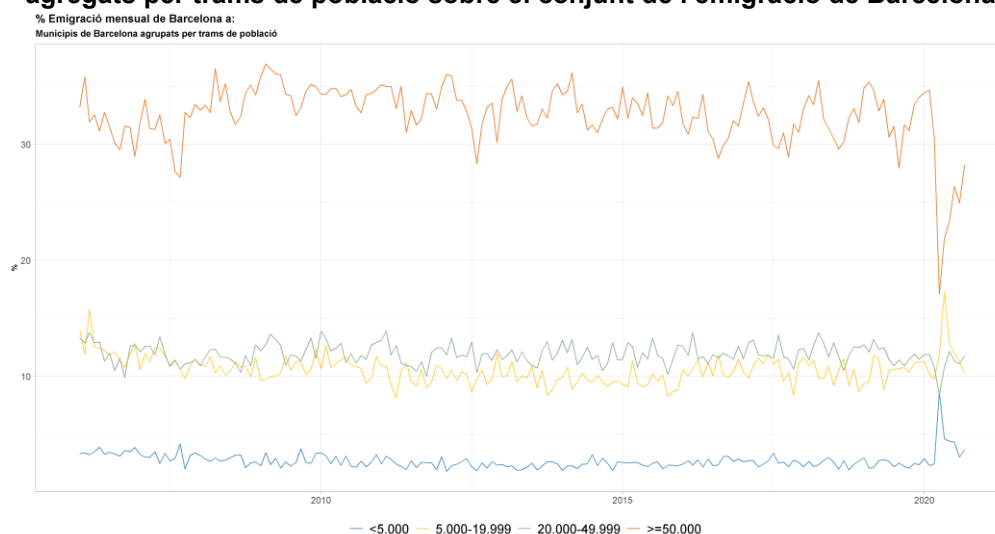
Font: Padró Municipal d'Habitants i estimació pròpia

Per apamar aquest repunt a l'alça de l'emigració posarem el focus sobre els fluxos migratoris que han triat com a destinació municipis situats a la resta de Catalunya.

2.1 El perfil dels municipis de destinació

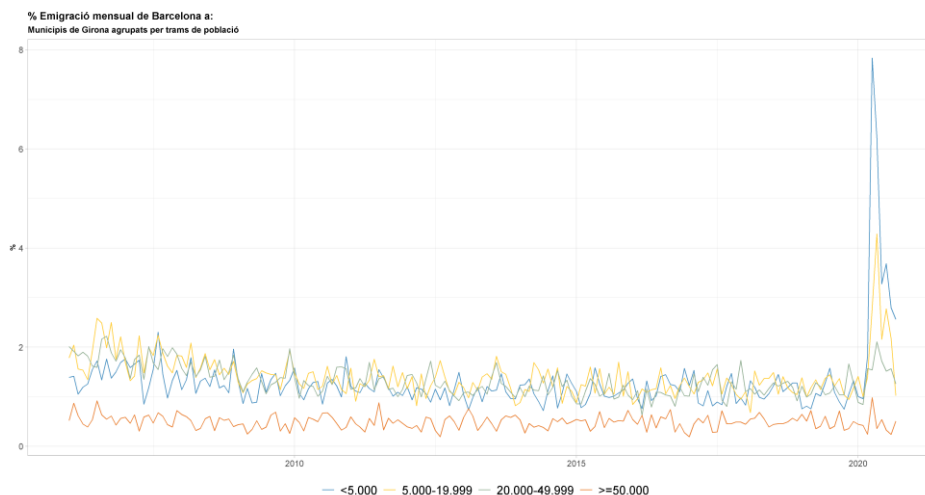
Per tal d'aproximar-nos a l'anàlisi del comportament migratori d'aquests darrers mesos- i atès que tractar els fluxos migratoris mensuals municipi a municipi és difícil i poc operatiu-, en primer lloc hem agrupat els municipis de Catalunya en quatre grans trams segons població i províncies: municipis de menys de 5.000 habitants; de 5.000 a 19.999 habitants; de 20.000 a 50.000 habitants; i de més de 50.000 habitants. I dins de Catalunya, fixarem el focus en els municipis petits perquè es constata que aquesta tipologia d'emigració ha guanyat pes durant la pandèmia (vegeu la línia blava dels gràfics següents).

Gràfic 5: Pes (en %) de l'emigració mensual als municipis de la província de Barcelona agregats per trams de població sobre el conjunt de l'emigració de Barcelona

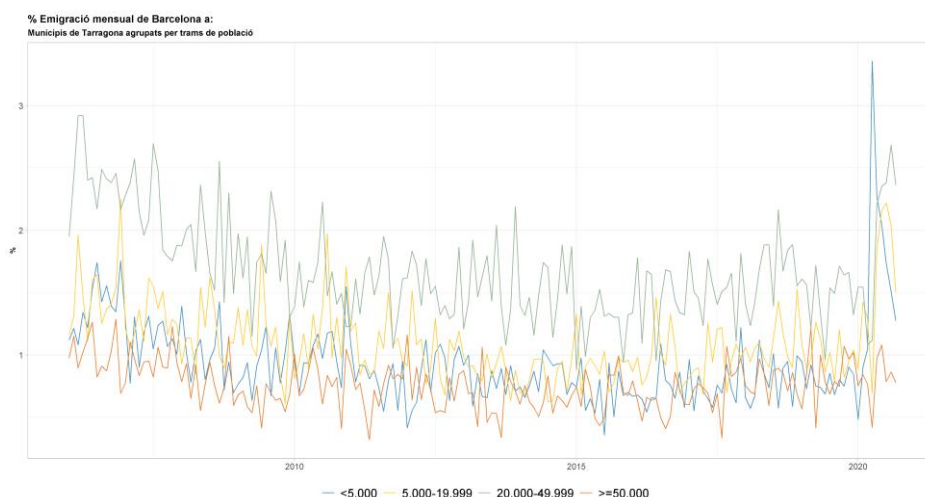

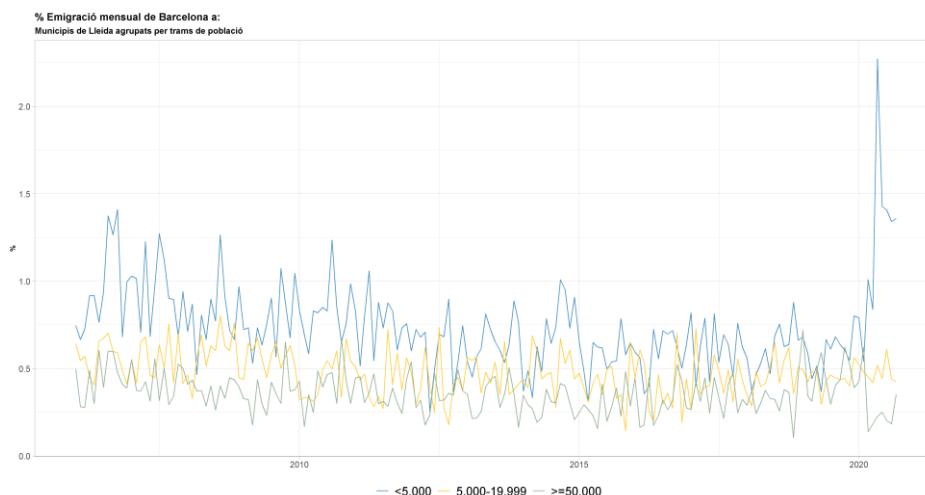
Gràfic 6: Pes (en %) de l'emigració mensual als municipis de la província de Girona agregats per trams de població sobre el conjunt de l'emigració de Barcelona

Gràfic 7: Pes (en %) de l'emigració mensual als municipis de la província de Tarragona agregats per trams de població sobre el conjunt de l'emigració de Barcelona

Gràfic 8: Pes (en %) de l'emigració mensual als municipis de la província de Lleida agregats per trams de població sobre el conjunt de l'emigració de Barcelona

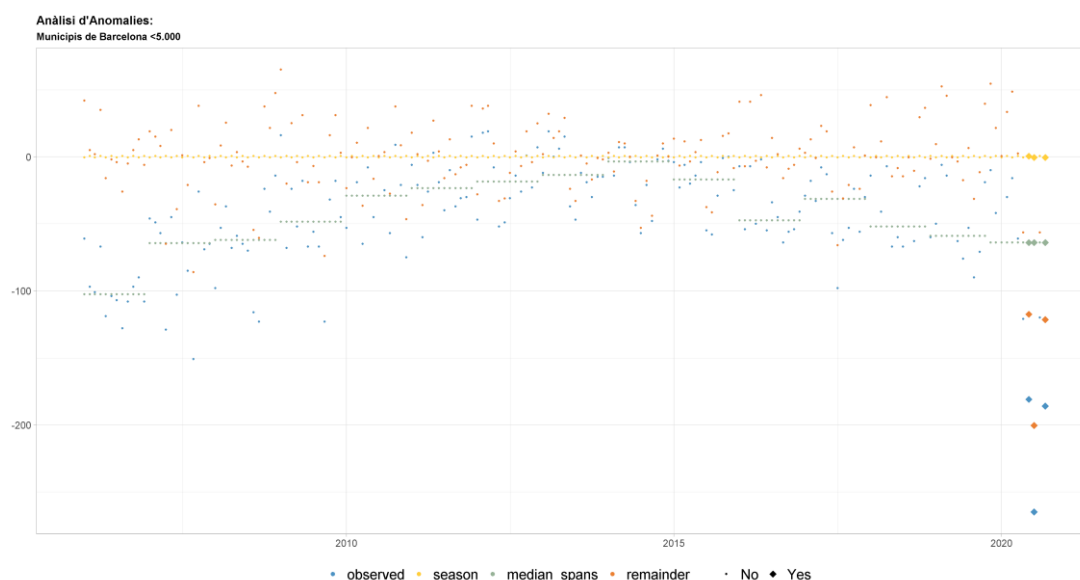
La hipòtesi a contrastar és si es detecta un comportament diferenciat dels fluxos migratoris mensuals segons la tipologia (grandària) dels municipis de destinació. Per això, s'ha realitzat una anàlisi estadística¹ que persegueix trobar anomalies significatives en relació amb períodes precedents, un cop descomposades les sèries temporals de tendència i estacionalitat. I per això, i atès que busquem canvis qualitatius de comportament, ens hem centrat més en el canvi de signe dels saldos migratoris que estrictament en els volums registrats.

Les dades mostren alguns patrons que es repeteixen. En general, no es detecten anomalies significatives entre el moviment migratori de la ciutat de Barcelona amb el conjunt de municipis de més de 50.000 habitants. Sí s'observen, però, canvis qualitatius amb el conjunt de municipis més petits.

En els darrers mesos, s'observa un canvi qualitatiu en la preferència dels emigrants de Barcelona cap a municipis amb poca població.

Dels quatre trams en què hem segmentat els municipis de Catalunya, hi ha un on es detecten marcades anormalitats del saldo migratori: es tracta del conjunt de municipis de menys de 5.000 habitants de cadascuna de les quatre províncies de Catalunya. La descomposició de les sèries revela el **trencament del patró migratori al conjunt de municipis de menys de 5.000 habitants** de les quatre províncies: els valors observats presenten un comportament inesperat en relació amb l'observat prèviament. Les anomalies en els saldos migratoris destaquen en els gràfics següents amb els punts més gruixuts durant els mesos de 2020.

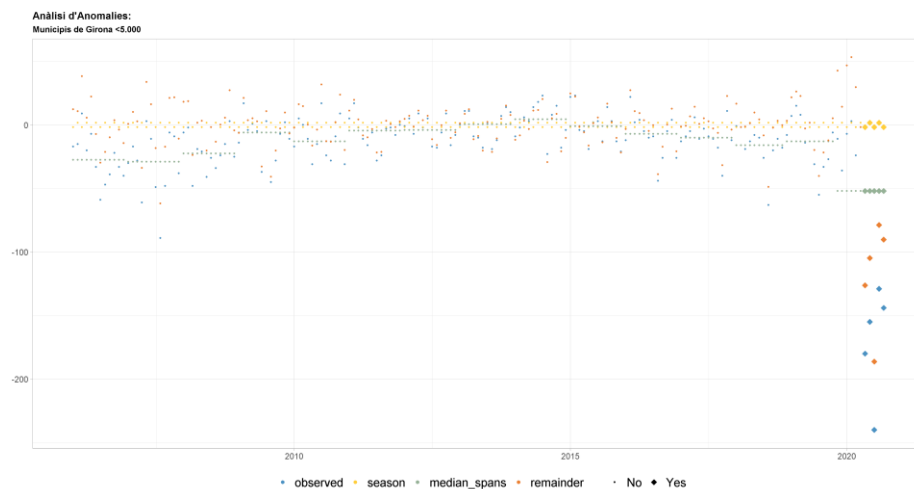
Gràfic 9: Anomalies detectades del saldo migratori mensual entre Barcelona i els municipis de menys de 5.000 habitants de la Província de Barcelona

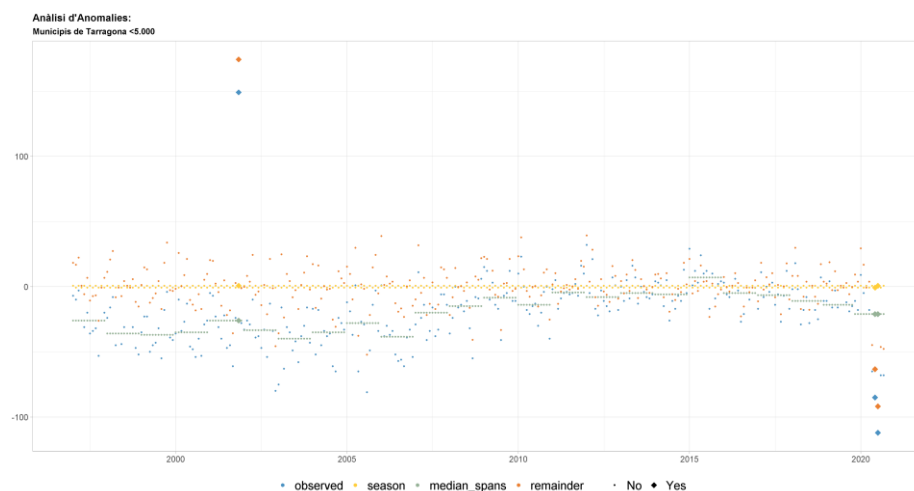
¹ <https://github.com/business-science/anomalize>

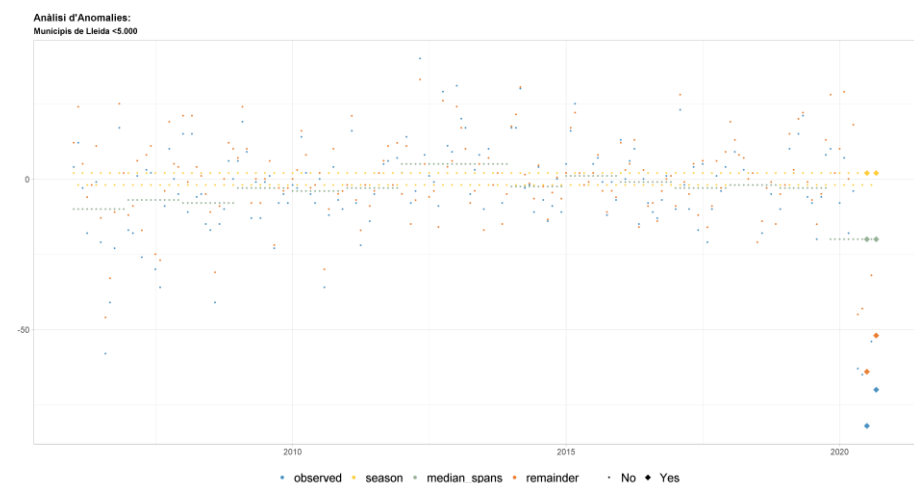
Gràfic 10: Anomalies detectades del saldo migratori mensual entre Barcelona i els municipis de menys de 5.000 habitants de la Província de Girona

Gràfic 11: Anomalies detectades del saldo migratori mensual entre Barcelona i els municipis de menys de 5.000 habitants de la Província de Tarragona

Gràfic 12: Anomalies detectades del saldo migratori mensual entre Barcelona i els municipis de menys de 5.000 habitants de la Província de Lleida

Pel que fa als altres tres segments, les anomalies són també significatives en els municipis de fins a 50.000 habitants a la província de Tarragona, i fins a 20.000 habitants a les de Barcelona i Girona. La Taula 3 recull per trams de població i províncies les alteracions més importants del comportament migratori.

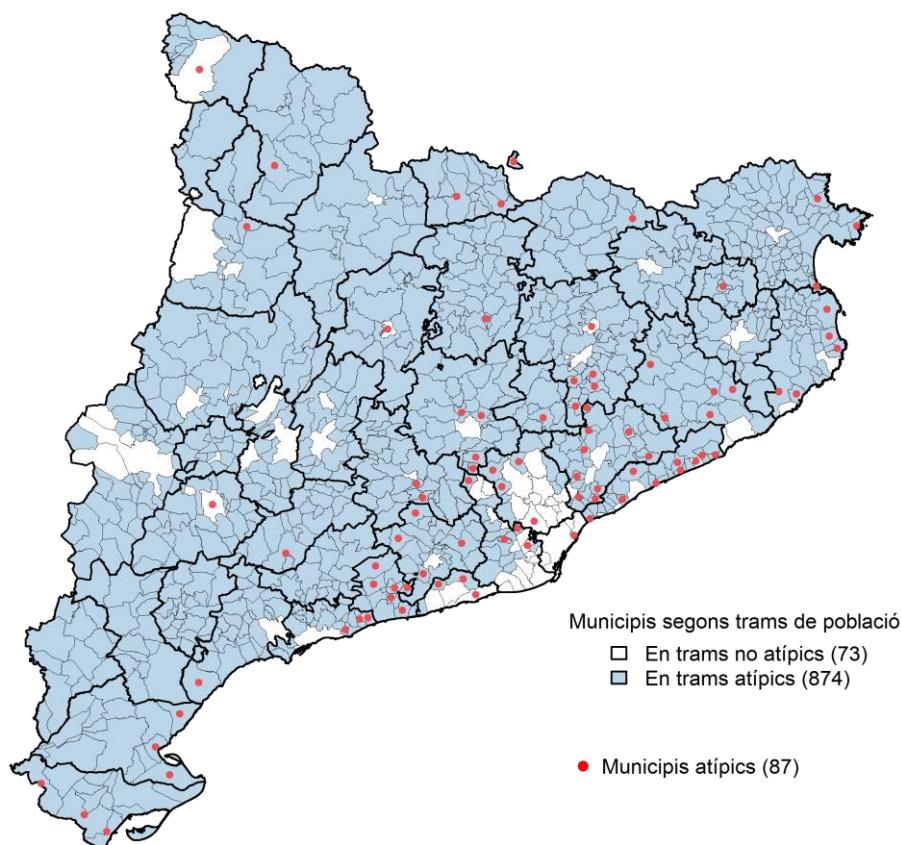
Taula 3: Síntesi d'anomalies entre els fluxos migratoris de Barcelona i els municipis de les quatre províncies de Catalunya segons trams de població

	Municipis agregats per trams de població i província			
	< 5.000	5.000-19.999	20.000-50.000	>50.000
Barcelona				
Tarragona				
Lleida				
Girona				

2.1.1 Els municipis de destinació atípica

Més enllà de la subdivisió per trams, hem realitzat el mateix procediment de detecció d'anomalies en els saldos migratoris mensuals durant la pandèmia amb els municipis que presenten fluxos migratoris quantitativament significatius amb Barcelona. El mapa següent facilita la ubicació dels municipis amb els que s'ha detectat un comportament migratori atípic significatiu.

Mapa 1: Municipis de Catalunya amb un saldo migratori atípic amb Barcelona març-st 2020

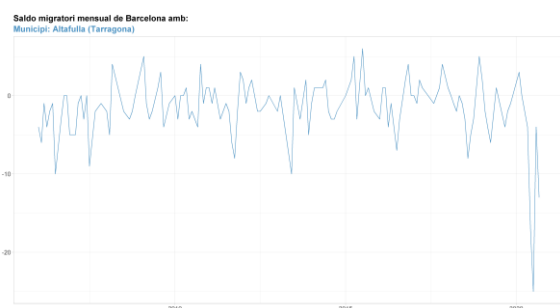

En color blau hi ha els municipis que es troben en el conjunts de trams de població amb un comportament recent atípic, mentre que els punts vermells corresponen als aquells municipis amb un clar comportament atípic dels darrers mesos.

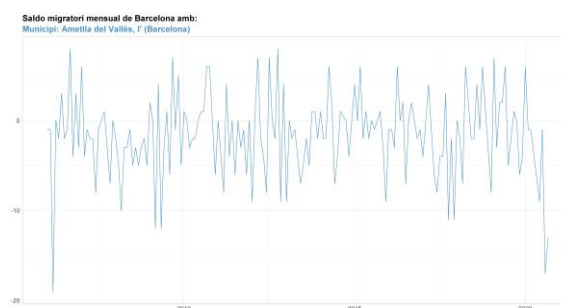
El Gràfic 13 incorpora a tall d'exemple els municipis de Catalunya que tenen un comportament migratori significatiu amb Barcelona i que presenten valors atípics en el saldo migratori durant la pandèmia.

Gràfic 13: Saldos migratoris mensuals en els darrers anys dels municipis amb saldo migratori atípic de març a agost de 2020 (alguns exemples per ordre alfabètic)

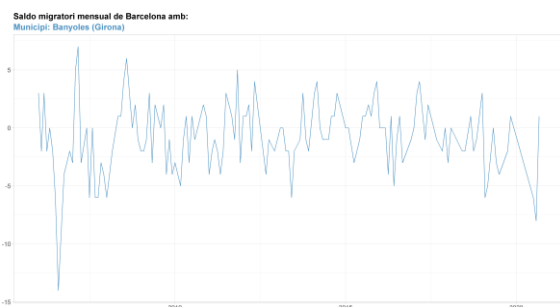
Altafulla (Tarragona)

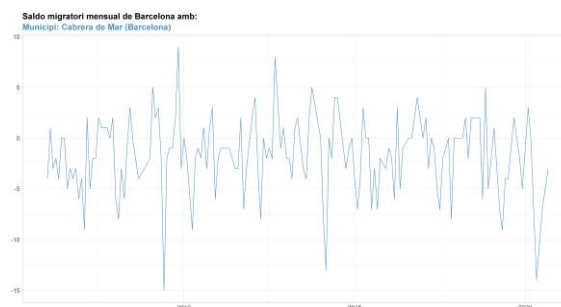
L'Ametlla del Vallès (Barcelona)

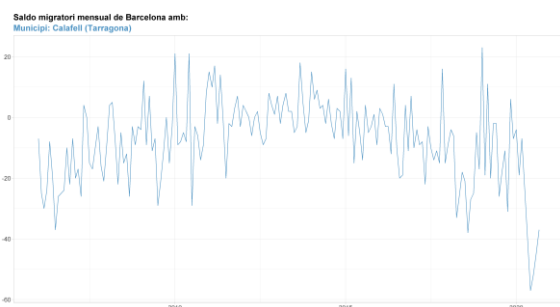
Banyoles (Girona)

Cabrera de Mar (Barcelona)

Calafell (Tarragona)

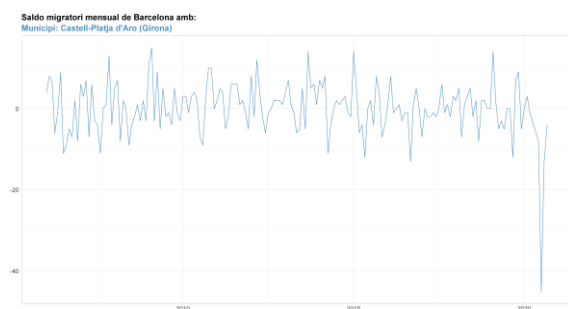

Caldes d'Estrac (Barcelona)

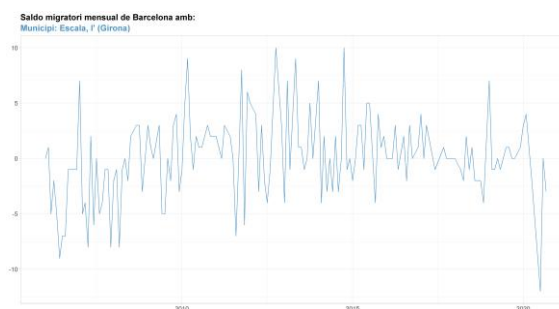

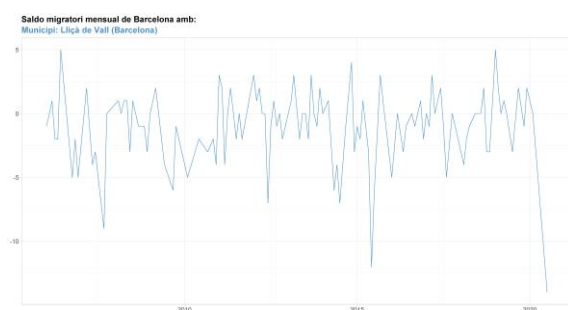
Castell-Platja d'Aro (Girona)

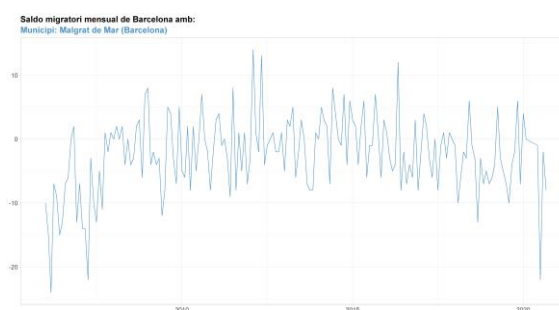
L'Escala (Girona)

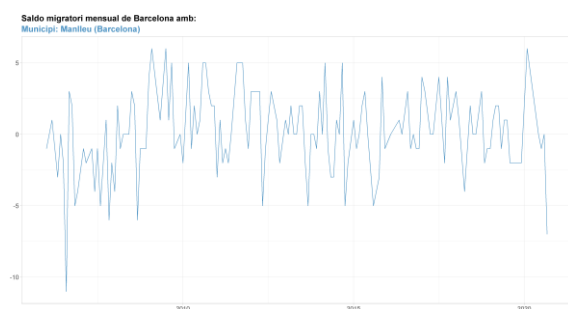
Lliçà de Vall (Barcelona)

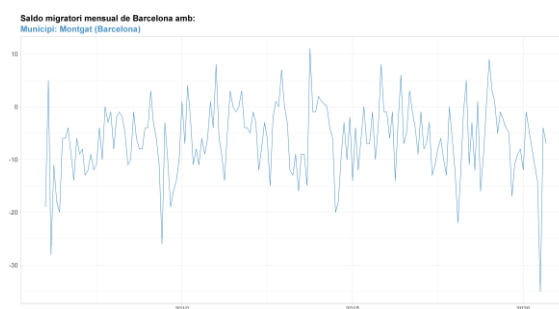
Malgrat de Mar (Barcelona)

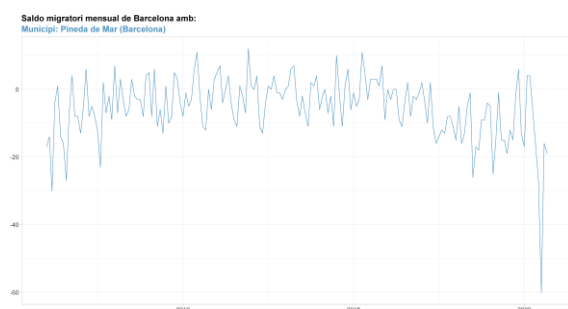
Manlleu (Barcelona)

Montgat (Barcelona)

Pineda de Mar (Barcelona)

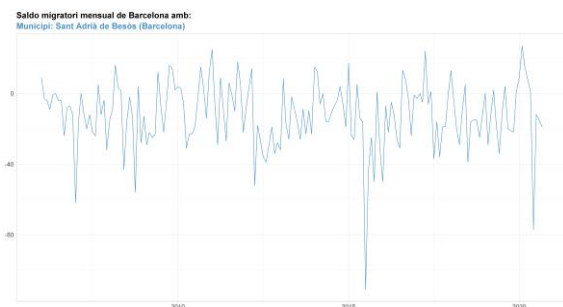

Roda de Berà (Tarragona)

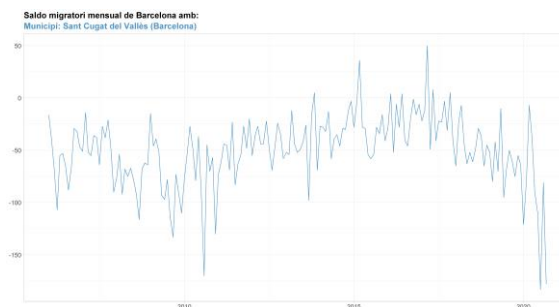

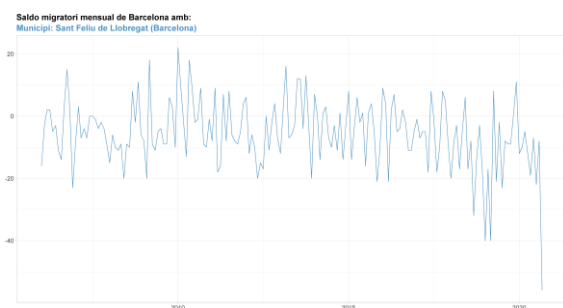
Sant Adrià de Besòs (Barcelona)

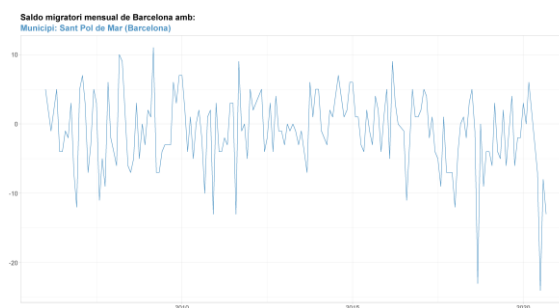
Sant Cugat del Vallès (Barcelona)

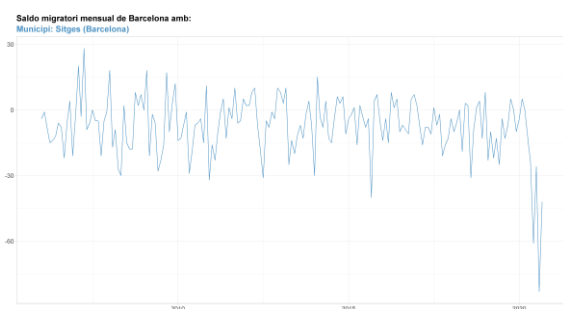
Sant Feliu de Llobregat (Barcelona)

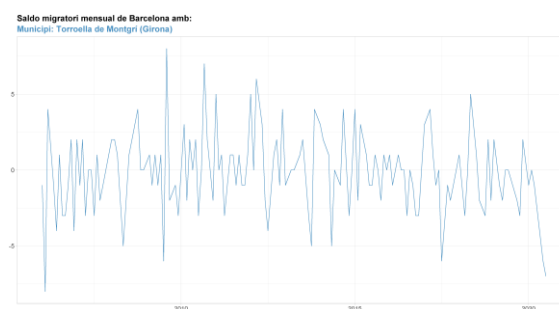
Sant Pol de Mar (Barcelona)

Sitges (Barcelona)

Torroella de Montgrí (Girona)

Com es pot veure, hi ha municipis de tipologia diversa, alguns d'ells amb un marcat perfil de municipi turístic o de segona residència com l'Escala, Sant Pol de Mar o Roda de Berà, però d'altres residencials com Sant Adrià de Besòs o Sant Cugat del Vallès. Com s'ha fet palès al Mapa 1, abunden els municipis costaners, però també n'hi ha d'interior com Bellver de Cerdanya o la Pobla de Segur.

2.2 El perfil dels emigrants

Les dades vistes a l'apartat anterior apunten la idea de que el perfil de l'emigrant barceloní durant la pandèmia no és el clàssic d'algú que deixa la ciutat i fixa la seva residència en un altre lloc. La idea que manté vincles molt intensos amb la ciutat.

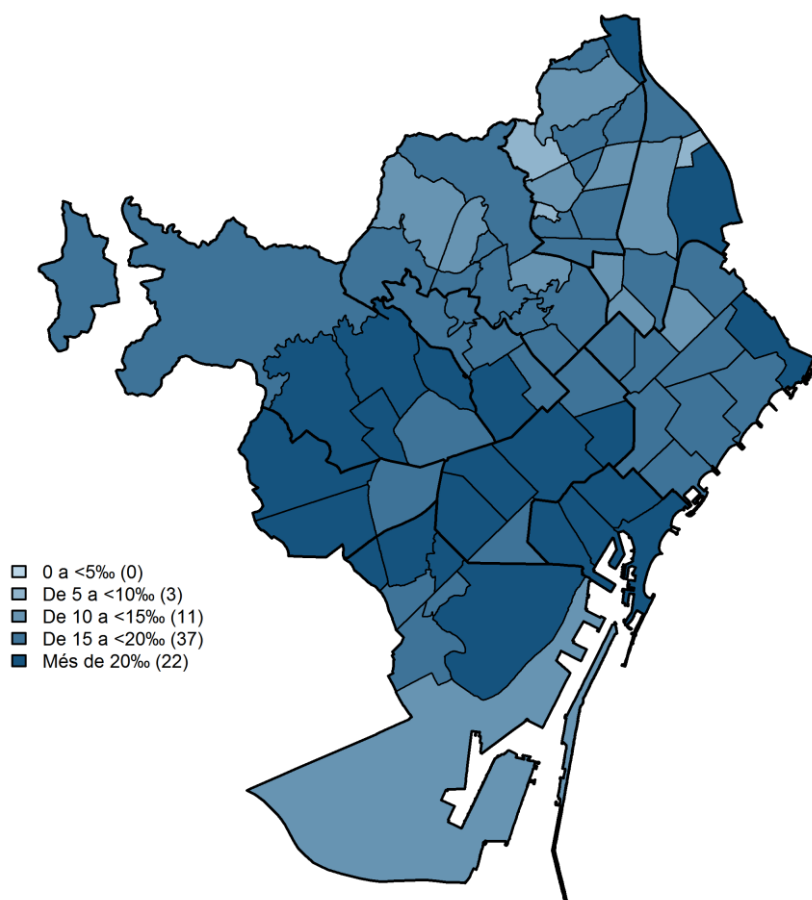
En essència, aquesta migració dins de Catalunya sembla protagonitzada per persones que han deixat Barcelona per anar a viure en una segona residència o en la casa familiar. El confinament i les restriccions a la mobilitat intermunicipal s'han aliat amb l'expansió del teletreball, de l'educació a distància o de les compres per Internet i han facilitat a un segment de població que disposa de bones connexions -Internet i vehicle- un replantejament del seu empadronament. No implica que deixin de viure realment a la ciutat, sinó que la facilitat per treballar i gaudir de lleure a distància alimenta un ús molt fluid entre la ciutat i el municipi petit de la segona residència.

2.2.1 Renda i barri de procedència

Una via d'aproximació al perfil de les persones que han causat baixa al padró de Barcelona i s'han inscrit en algun altre municipi de Catalunya és analitzar els fluxos segons els barris d'origen dels emigrants. Es tracta d'analitzar si aquests moviments migratoris han estat homogenis dins de la ciutat o han estat més intensos en algunes zones de la ciutat.

Per contrastar aquesta hipòtesi, s'observa els percentatges de persones que han emigrat a partir del març sobre la població a 1 de gener. El Mapa 2 mostra que la distribució de l'emigració és relativament homogènia dins de la ciutat.

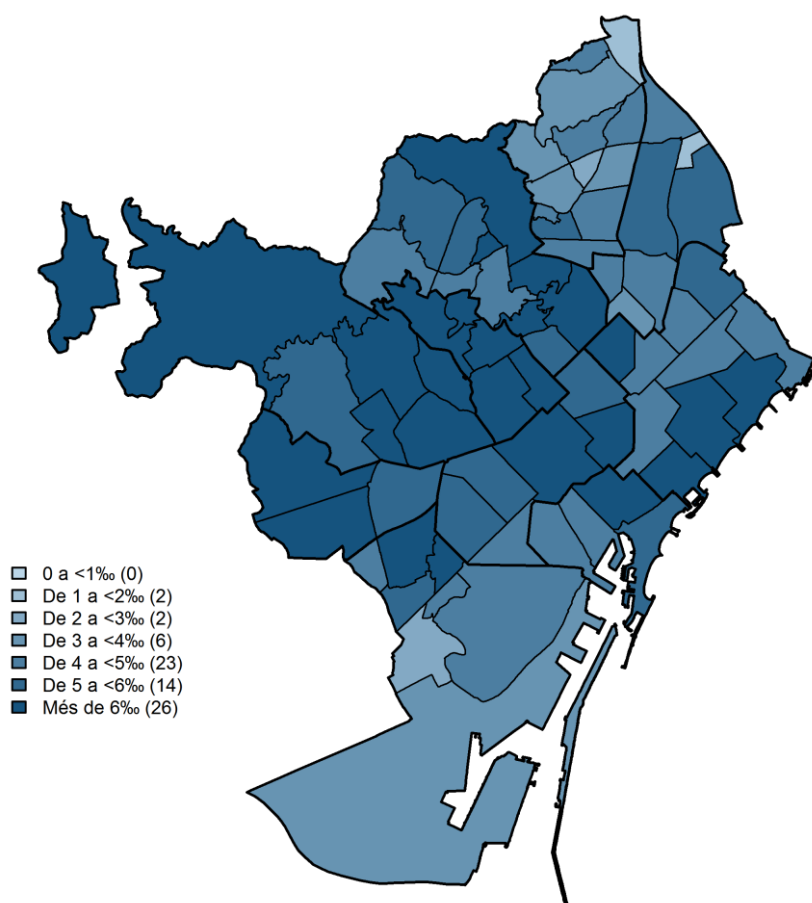
Mapa 2: Pes (en ‰) de la població que ha emigrat de cada barri entre març i setembre de 2020 sobre la població del propi barri a 1 de gener de 2020

En canvi, si analitzem només l'emigració en el mateix període que ha tingut com a punt de destinació els municipis situats ens els trams «atípics» (vegeu Mapa 3) es palesen diferències significatives: els barris d'on han sortit més residents són d'alt nivell de renda. Com es pot veure, alguns dels barris amb renda més alta de Barcelona registren les taxes d'emigració més elevades durant el període considerat. És el cas de Pedralbes, les Tres Torres, el Putxet i el Farró, la Vila Olímpica del Poblenou o Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou.

L'emigració diferencial en temps de pandèmia prové essencialment de zones amb un nivell de renda entre mitjà-alt i alt.

Mapa 3: Pes (en ‰) de la població que ha emigrat de cada barri als municipis de “destinació atípica” de Catalunya entre març i setembre de 2020 sobre la població del propi barri a 1 de gener de 2020

Si repetim el procés però en comptes barris mirem en unitats territorials més petites (AEB, Àrees Estadístiques Bàsiques), encara es marca més el perfil diferencial de l'emigrant de la pandèmia segons nivell de renda. L'àrea amb una major intensitat d'emigració cap als municipis atípics (blau més fort) és una de les nivell de renda més alt de Barcelona. Per contra, les àrees amb taxes d'emigració més baixes s'ubiquen a Nou Barris, el districte de renda més baixa de la ciutat.

Mapa 4: Pes (en ‰) de la població que ha emigrat de cada AEB als municipis de destinació atípica” de Catalunya entre març i setembre de 2020 sobre la població de la pròpia AEB a 1 de gener de 2020

